

فضیلت دست راست و سمت راست در اسلام

Ketabton.com

دینا آئین: الحاح سلیقه صحیح: الحاح سلیقه صحیح

۱۳۹۴

تتبع و نگارش :

الحاج امین الدین « سعیدی - سعید افغانی »
مدیر مرکز مطالعات ستراتژیکی افغان
و مسؤل مرکز فرهنگی د حق لاره - جرمنی

www.masjed.se

فهرست کتاب

عنوان	صفحه
مقدمه	3
چپ دستی در دین یهود و مسیحیت	4
برتری دست راست و سمت راست در اسلام	5
فضیلت دست راست بر چپ در آیات قرآنی:	6
احادیثی نبوی و فضیلت دست راست بر چپ	6
فرشتگان راست و چپ و فرشتگان نگهبان	7
دریافت اعمال نامه بدست راست	7
فضیلت تشهد در نماز هم با دست راست است	8
ذکر تسبیح و اذکار هم باید بدست راست است	8
گذشتن دست راست بر چپ در نماز	9
آداب تفانداختن در وقت نماز به سمت چپ است	9
فضیلت ایستادن در سمت راست در نماز جماعت	9
صرف طعام با دست چپ	10
ممنوعیت استنجاء با دست راست	11
مقدم داشتن راست بر چپ در وضوء	11
شستن پا در وضو با دست چپ	11
ذبح با دست راست	12
نوشتن با دست چپ	12
پوشیدن انگشتر در دست راست	13
تعین انگشت برای پوشیدن انگشتر	13
پوشیدن چپله نامزادی	14
تقسیم آب از سمت راست	14
داخل شده به مسجد به پای راست است!	15

بسم الله الرحمن الرحيم

فضیلت دست راست

و سمت راست در اسلام

مقدمه :

منابع اصلی شرع اسلامی قرآن کریم و سنت رسول الله صلی الله علیه وسلم است. اجماع امت و قیاس مبتنی بر قرآن کریم و سنت رسول الله صلی الله علیه وسلم منبع سوم و چارم احکام در شرع اسلام است.

فلسفه همه احکام و جزئیات آنها به طور تفصیلی در منابع اصلی شرع اسلامی یعنی قرآن عظیم الشان و سنت رسول الله صلی الله علیه وسلم در همه موارد به تفصیل روشن نیست. بناً ؛ در اکثر موارد، درک اصلی حکمت و فلسفه ای همه احکام از سطح فکر بشری بالا است، که مطمئناً به تعلیم و آموزش بیشتر فهم، تتبع و تحقیق در علوم اسلامی ضرورت دارد.

این علمای مجتهدی اسلامی هستند که در یافتن احکام و مفاهیم و فلسفه اصلی، بخشی از این احکام که به طور همه جانبه و کامل برای ما روشن نیست، ما را مساعدت خیر می نمایند. در شرع اسلامی در مسایل تعبدی اصل شرعی و دلایل نقلی اساس اند و دلایل عقلی درین عرصه اساس نمی باشند. اما ؛ این بدان معنی نیست که باید این اعمال مخالف عقل و منطق باشند. چنانچه گفتیم در مسایل تعبدی منطق و حکمت حکم برای شارع روشن است و حتمی نیست تا بدانیم که مثلاً نماز صبح چرا دو رکعت سنت و دو رکعت فرض است.

چنین صراحت نص است و مسلمان باید به آن معتقد و عمل کند. به این ترتیب تأکید داریم که در صورتیکه فلسفه حکمی که بر منطق فهم و دانش ما برابر نباشد، بر ماست تا منحصراً یک مسلمان یقین داشته باشیم که موجودیت چنین حکمی مطمئناً مطابق شرع و در نهایت امر، به مصلحت ما است.

شارع که در دین اسلام الله تعالی است و استنباط از نصوص چنانچه گفتیم توسط علمای مجتهد صورت می گیرد. مسلماً که کسی از مادر با علم تولد نشده، هر مسلمان میتواند با مجاهدت خویش خود را بر مسایل شرعی چنان وارد کند تا به این مقام والای علم و فضیلت برسد.

قبل از همه باید گفت هر دو دست (دست راست و دست چپ) از مخلوقات و نعمت پروردگار با عظمت میباشد، و بر هر کدام از آن دو حقوقی هست که از این جهت فرقی بین آنها دیده نمیشود. در نصوص دینی برخی از مطالبی به چشم می خورد که دلالت می کند دست راست نه تنها در دنیا بلکه حتی در آخرت نیز از فضیلت خاصی برخوردار است.

چپ دستها در اصطلاح زبان انگلیسی، بنام « **left-hander** » و به عنوان صفت برای شخص « **left handed person** » مسمی مینمایند و این اصطلاح برای کسیکه یا از روی عادت یا برای آسانی از دست چپ زیاتر استفاده بعمل میاورند.

ناگفته نماند اگر اصطلاح « چپ دست » را در زبانهای مروج دنیا مورد مطالعه و تدقیق قرار دهیم به تاسف باید گفت که دست چپ در زبانهای مروج دنیا به نام خوبی مورد استفاده قرار نگرفته است بطور مثال :

در زبان لاتینی چپ را « **sinister** » میگویند که به معنی شوم و نحس و بد یمن مورد استفاده قرار میگیرد.

چپ دست در زبان فرانسوی بر دو اصطلاح چپ و ناشی یک کلمه « **gauche** » بکار می رود. و چپ دست در زبان آلمانی کلمه « **linkisch** » به معنی چپ دست و آدم خراب و ناجور مورد استفاده قرار میگیرد، در بین مردم المان شخصی که چندان در امور معاشراتی، صداقت و دوستی راست نباشد، آنرا بنام « **linkisch** » مسمی نموده و تقریباً صفت منفی برای انسان میباشد. هکذا ناگفته نماند که چپ دست در کشور ما هم صفت حسنه نبوده و زیاتر اوقات گفته میشود که

فضیلت دست راست و سمت راست در اسلام

فلان انسان خوب نیست و بمن چپ افتاده و هدف از آن اینست که با فلان ادم به اصطلاح دشمنی و یا عداوت دارم .

در مورد اینکه آیا چپ دستی یا راست دستی یک صفت یا خصیصه ژنتیکی (ارثی) است یا نه ، موضوع است که در مورد آن باید تحقیقاتی مستقلی صورت گیرد که بحث کلی در این بابت از حوصله این تحقیق خارج میباشد .

برخی از علما را عقیده بر آن است که : چپ دستی زمینه ارثی دارد و تا حد زیادی ناشی از فعالیت بیشتر سمت راست مغز است. در یک بررسی، مشاهده گردید که حدود 5 تا 8 درصد از جنین ها در رحم مادر، طرف چپشان را بیشتر حرکت می دادند .

در زمانهای قدیم چپ دست بودن در انسانها بحیث عیب شماریده میشود ، حتی مورخین مینویسند که در زمانهای قدیم مرد های ژابنی حق شرعی داشتند تا زنهای چپ دست خویش را بدون هیچگونه منطق طلاق دهند .

چپ دستی در دین یهود و مسیحیت :

در تعلیمات دین یهودیت و مسیحیت چپ دست را نیز به فال نیک نمی گیرند ، و به اصطلاح آنرا از جمله عیوب می شماریدند .

در کتاب « سامونل » از یعقوب و داوود داستانی را حکایه میدارند که :

زمانیکه « آماسا » خواهرزاده داوود که از جانب داوود به بحیث جانشین او تعیین گردیده بود ، رهبری گروهی شورشگر را علیه داوود به عهده می گیرد.

روزی داوود او را به قصر اش احضار نموده و در ضمن گفتن: « به یقین برادرم بر سر راه تو

ایستاده است؟ دست راست آماسا را گرفته و می بوسد و همزمان با دست چپش شمشیرش را

با مهارت در شکم آماسا طوری فرو می برد که دل و روده ی او روی زمین می ریزاند . « این بدین معنی است که او نخواست قتل او را بدست راست خویش انجام دهد .

همچنان در داستان های متعددی در انجیل دیده شده است که بر فضیلت دست راست بر چپ حکم بعمل آمده است .

در اناجیل آمده است که : حضرت مسیح به آنانی که در سمت راستش جای می گیرند می گوید : «

در آغوش مهر پدر در آید ، به سرزمینی که از آغاز برای شما بیان آفریده شد . و آنگاه روی

سوی آنانی که در سمت چپ او نشسته اند کرده و می گوید : « از من دور شوید، سوی آتش ابدی ، آتشی که از آن شیطان و یارانش است گم شوید» .

ناگفته نماند که ربط دادن بدی به چپ و خوبی به راست حتی قبل از مسیحیت در بین اساطیر

انسانها وجود داشت و انجیل بنیان گزار این طرز تفکر نیست.

همچنان اگر تاریخ کشور مصر و داستانها و اعتقادات مصریان قدیم مورد مطالعه قرار گیرد در می

یابیم که چپ و یا اینکه چشم چپ آفتاب با خود مصیبت همراه دارد ، « ست » خدای توفان بدی و

بی نظمی منتشر می کند ، در حالیکه هوروس بخشنده ی خوبی هاست و به همین سبب « چشم

راست آفتاب » نام دوم اوست.

در بودیسم و هندویسم نیز می توان آداب و رسوم و داستان هائی از این مشابَهت را مشاهده را

یافت که در مورد عدم خوبی دست چپ بیان گردیده است .

محققین مینویسند که در مراسم عبادی سرخپوستان بوضاحت تام فضیلت دست راست را با دست

چپ ملاحظه نمایم :

میگویند که : سرخپوستان هنگام دعا و تقاضای بخشش از خدایان خود و به راه راست هدایت شدن

، نوك انگشت سبابه ی راست را در خاک فرو برده و آنگاه به لب می برند.

همچنان محققین مینویسند :

در میان عوام الناس عادت می در مورد فضیلت دست راست با چپ وجود دارد . میگویند : زمانیکه

جادوگر هنگام بهم زدن داروهای جادویی اش در طشت جادوگری اش بایستی رو به آفتاب ایستاده

فضیلت دست راست و سمت راست در اسلام

وبا اکت خاصی دست چپش را به سوی نقطه مقابلش دراز کند و عوامل مریضی را از بین ببرد. معالجه چپ دستان همواره و در همه جای جهان مطرح بوده و کماکان هست. میگویند: در گذشته زولونی های ساکن جنوب آفریقا سوراخی در زمین می کردند و آن را از آب جوش پر کرده و طفل چپ دست را مجبور می کردند تا دست چپش را درون آب جوش فرو برد و پس از آن با همان دست روی سوراخ را بپوشاند. طبیعتاً دست چپ کودک زخم شده و او تا مدتی نمی توانست از آن استفاده کند. علت اینکار این بود که آنها تصور می کردند کودک چپ دست به دام او باشد خواهد افتاد و گمراه خواهد شد و تنها راه نجاتش ترک عادت اوست.

سوئدی ها می گویند :

شخصی که : گردش در طبیعت « سمت راست » را می گیرد هرگز دچار شکم درد نمی شود و یا بدون کمی « چپ زدن » نمی توان از پس مخارج خود برآمد ، چرا که با اندکی چپ روی می توان از عهده کارهای ساده و بی اهمیت با دست چپ بر آمد. اما کارهای بغرنج و پیچیده را باید با دست راست انجام داد و از این قبیل...داستانهای زیادی در بین مردم وجود دارد .

خواننده محترم !

در فضیلت سمت راست و دست راست ، بخصوص برای : سلام دادن، مصافحه کردن ، غذا خوردن، دریافت نامه اعمال در روز قیامت، پیش شدن در هنگام خارج شدن و داخل شدن ، پوشیدن لباس و غیره ... در مجموعه سایر موضوعات ، در نظر گرفته شده است. بخشی از این اعمال مسایل تعبدی و بخش دیگری مسایل اخلاقی بوده که در این عمل اخلاقی هم با در نظر داشت ارجحیت کار از نظر اسلام بمنظور عمل به آن انشاء الله از ثواب خالی نه خواهد بود. دست چپ برای شستن محل ادرار و غایط و استبراء و غیره ... امور در نظر گرفته شده و توصیه میگردد.

در مجموع برتری دست راست و سمت راست از مواردی در شرع اسلامی است که احکام فضیلت آن در آیات قرآنی و احادیثی نبوی نیز موجود میباشد.

برتری دست راست و سمت راست در اسلام :

چرا در تعلیمات دین مقدس اسلام ، مسلمانان هر کار خوب و ثوابی را باید با دست راست انجام دهند؟ در این مورد عالم شهیر جهان اسلام شیخ امام نووی رحمه الله در « شرح صحیح مسلم » میفرماید :

« این یک قاعده مستمر در شرع اسلامی است که: هر آنچه از باب تکریم و شرافت باشد مانند: پوشیدن لباس پیراهن و تنبان، پوشیدن جراب، داخل شدن به مسجد، سواک (یا مسواک زدن) و سرمه زدن، و گرفتن ناخون، و کوتاه کردن ریش و پروت ، و شانه زدن موها، و زدودن موی زیر بغل، و تراشیدن موی سر، و سلام نماز، و شستن اعضای وضو و غسل، و خروج از توالت، و خوردن و نوشیدن، و مصافحه و دست دادن، و لمس حجر الاسود و همانند آنها، تیمان (پیش انداختن دست راست) در آنها مستحب است.

و هر آنچه که ضد آن باشد مانند: رفتن به تشناب و یا دست شوی، بیرون رفتن از مسجد، استنشاق، و استنجاء، و بیرون آوردن لباس و تنبان و یا هم جوارب و همانند آنها، پیش انداختن سمت چپ مستحب است، و تمامی این موارد برای تکریم راست و شرف آن است .» شیخ امام نووی می افزاید:

« و قد أجمع العلماء على أنه منهي عن الاستنجاء باليمين، ثم الجماهير على أنه نهى تنزيه وأدب لا نهى تحريم، وذهب بعض أهل الظاهر إلى أنه حرام » یعنی: (و علماء اجماع کرده اند که از

استنجاج با دست راست نهی شده است، و جمهور علماء نظرشان این است که این نهی، نهی تنزیه است نه نهی تحریم، و برخی از علمای اهل ظاهر آنرا نهی تحریم میدانند).

هكذا امام مناوی قدر « فیض القدير » میفرماید :

« ومحل الخلاف ما لم تباشر اليد الإزالة بلا حائل وإلا حرم ولم يجز اتفاقاً » یعنی : (و جای اختلاف آن است که تا زمانی که دست مستقیماً با نجاست در تماس نباشد، و گرنه (اگر دست راست با نجاست مستقیماً در تماس باشد) به اتفاق حرام میشود).

ومی افزاید : « و قوله (ولا يتمسح بيمينه) أي لا يستنجي بها فيكره عند الجمهور، أما التمسح بها بأن يجعلها مكان الحجر فيزيل بها النجاسة فحرام » یعنی : (و قول پیامبر صلی الله علیه و سلم که میفرماید : (و با دست راستش مسح نکند) یعنی با دست راستش استنجا نکند و نزد جمهور علماء مکروه است، ولی مستقیماً مسح کردن مقعد بجای سنگ و ازاله نجاست با دست راست حرام است.)

افضلیت مفاهیم تقدم راست با چپ در آیات و احادیثی متعددی تذکر رفته که مختصراً به آن اشاره مینمایم:

فضیلت دست راست بر چپ در آیات قرآنی:

در آیه (71 سوره اسراء) آمده است : « يَوْمَ نَدْعُو كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ فَمَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَأُوْتِنِكَ يَقْرَؤُونَ كِتَابَهُمْ » یعنی : (به یاد آورید) روزی را که هر گروهی را با پیشوایان شان می خوانیم! کسانی که نامه عملشان به دست راست شان داده شود، آن را (با شادی و سرور) می خوانند.

و یا هم در سوره (واقعه آیه 91) میخوانیم :

« فَسَلَامٌ لِّكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ » یعنی : (به او گفته می شود:) سلام بر تو از سوی دوستانت که از اصحاب راست اند.

- « كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ * إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ * فِي جَنَّاتٍ يَتَسَاءَلُونَ » (مدرثر 38-40). یعنی : (آری) هر کس در گرو اعمال خویش است، مگر اصحاب یمین (راست) (که نامه اعمالشان را به نشانه ایمان و تقوای شان به دست راست شان می دهند) آنها در باغهای جنت اند ، و سؤال می کنند. - و هنگامی که از پیامبرانش خبر می دهد، می فرماید : « وَأَلْقَ مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفَ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ وَلَا يَفْلُحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى » (سوره طه آیه 69). یعنی : (ای موسی) آنچه را در دست راست داری بیفکن، تمام آنچه را ساخته اند می بلعد! آنچه ساخته اند تنها مکر ساحر است؛ و ساحر هر جا رود رستگار نخواهد شد.

- « فَرَاغَ إِلَى آلِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ * مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ * فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ » (سوره صافات 91-93). یعنی : (ابراهیم وارد بتخانه شد) مخفیانه نگاهی به معبودانشان کرد و از روی تمسخر گفت: «چرا (از این غذاها) نمی خورید؟! چرا سخن نمی گوئید؟! سپس بسوی آنها رفت و ضربه ای محکم با دست راست بر پیکر آنها فرود آورد.

- « وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ » (سوره واقعه آیه 41). یعنی : و اصحاب شمال (چپ)، چه اصحاب شمالی (که نامه اعمالشان به نشانه جرمشان به دست چپ آنها داده می شود).

- « وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ أُوتَ كِتَابِيهِ » (سوره حاقه آیه : 25). یعنی : اما کسی که نامه اعمالش را به دست چپش بدهند می گوید: « ای کاش هرگز نامه اعمالم را به من نمی دادند.» در آیات متذکره به وضاحت تام بر فضیلت دست راست تاکید بعمل آمده است .

احادیثی نبوی و فضیلت دست راست بر چپ :

در مورد فضیلت دست راست بر چپ احادیثی متعددی روایت گردیده است که ما در این بحث به ذکر برخی از این روایات ، ذیلاً اکتفا مینمایم .

در حدیثی از حضرت بی بی عایشه رضی الله عنها روایت شده است که: « كَان رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْجِبُهُ التَّيْمُنُ فِي شَأْنِهِ كُلِّهِ: فِي طَهْوَرِهِ، وَتَرَجُّلِهِ، وَتَنَعُّلِهِ. متفقٌ عليه. صحیح امام بخاری (فتح الباری) (168)، صحیح امام مسلم (268). یعنی (پیامبر صلی الله علیه وسلم شروع و انجام از راست و جلو انداختن آن را در تمام کارهایش در غسل و وضو و شانه کردن موی سر و پوشیدن بوت های خویش، دوست می داشت.) در حدیث متذکر در میابیم که پیامبر اسلام شروع و انجام از راست و جلوه انداختن را در همه کار دوست داشت.

همچنان در روایت دیگری آمده است: « كَانَتْ يَدُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، الْيُمْنَى لَطَهْوَرِهِ وَطَعَامِهِ، وَكَانَتْ الْيُسْرَى لِحَلَانِهِ وَمَا كَانَ مِنْ أَدَى. » حدیث صحیح، رواه أبو داود وغيره.

یعنی: « پیامبر صلی الله علیه وسلم دست راستش را برای وضو و غسل و خوردن خویش و دست چپش را برای دستشویی و رفع حاجت و هر آلودگی دیگری به کار می گرفت. » حدیثی صحیح است که ابوداود (33) و غیر او به اسناد صحیح روایت کرده اند.

هکذا در حدیثی از ام عطیه رضی الله عنها روایت شده است که گفت: پیامبر صلی الله علیه وسلم در هنگام غسل دخترش زینب به زنانی که او را غسل می دادند، فرمودند: « اِبْدَأَنَّ بِمِيَامِنِهَا وَمَوَاضِعِ الْوُضُوءِ مِنْهَا » متفقٌ عليه. « غسل را از طرف های راست و اعضای وضوی او شروع کنید. » صحیح امام بخاری (فتح الباری) (167)، صحیح امام مسلم (648/2).

در حدیثی از ابوهریره رضی الله عنه روایت شده است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند: « إِذَا أَنْتَعَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَبْدَأْ بِالْيُمْنَى، وَإِذَا نَزَعَ فَلْيَبْدَأْ بِالشِّمَالِ. لِتَكُنِ الْيُمْنَى أَوْلَهُمَا تُنْعَلُ، وَأَخْرَهُمَا تُنْزَعُ » متفقٌ عليه. یعنی: « هر گاه یکی از شما بوت های خویش را می پوشید، از راست و وقتی آن را از پای بیرون می آورید، از چپ شروع کنید، تا پای راست، در پوشیدن اول باشد و در آوردن آخر. » صحیح امام بخاری (فتح الباری) (5856)، صحیح امام مسلم (2097).

همچنان در حدیثی از ابن عمر رضی الله عنه روایت است که رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود: « إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَأْكُلْ بِيَمِينِهِ، وَإِذَا شَرِبَ فَلْيَشْرَبْ بِيَمِينِهِ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِشِمَالِهِ، وَيَشْرَبُ بِشِمَالِهِ. » یعنی: « هرگاه کسی غذا خورد با دست راستش بخورد، و اگر آب نوشید با دست راست بنوشد، چرا که شیطان با دست چپش می خورد و می نوشد. » مسلم (2020).

- هکذا در حدیثی دیگری آمده است:

« إِذَا شَرِبَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَنْتَفِسْ فِي الْإِنَاءِ وَإِذَا أَتَى الْخَلَاءَ فَلَا يَمَسْ ذِكْرَهُ بِيَمِينِهِ وَلَا يَتَمَسَّحُ بِيَمِينِهِ » (متفقٌ عليه) یعنی (اگر کسی از شما چیزی بنوشد در ظرفش تنفس نکند و اگر وارد خلاء شود آلتش را با دست راست لمس نکند و با دست راستش خودش را پاک نکند.)

همچنان در حدیثی از حضرت عایشه صدیق رضی الله عنه آمده است: « كَانَتْ يَدُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْيُمْنَى لَطَهْوَرِهِ وَطَعَامِهِ، وَكَانَتْ يَدُ الْيُسْرَى لِحَلَانِهِ، وَمَا كَانَ مِنْ أَدَى » یعنی: (رسول الله صلی الله علیه وسلم دست راستش را برای وضو گرفتن و خوراک خوردنش استفاده میکرد و دست چپش را برای قضای حاجت و رفع نجاست استفاده میکرد.)

همچنان حضرت حفصه رضی الله عنه در حدیثی میفرماید:

« أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَجْعَلُ يَمِينَهُ لَطَعَامِهِ وَشَرَابِهِ وَثِيَابِهِ وَيَجْعَلُ يَسَارَهُ لِمَا سِوَى ذَلِكَ » (روایت ابو داود و ترمذی و غیره). یعنی: (رسول الله صلی الله علیه وسلم دست راست خود را برای خوردن و نوشیدن و جامه خویش اختصاص داده و دست چپ خود را برای دیگر امور قرار داده بود.) این بود برخی از احادیثی رسول الله صلی الله علیه وسلم که هم شخص خودش اعمال خوب را بدست راست می آغازید و هم برای صحابه کرام هدایت میفرمود تا اعمال خوب را بدست راست به آغازند.

فرشتگان راست و چپ و فرشتگان نگهبان:

در منابع اسلامی تذکر داده شده است که: همه موجودات مخصوصاً انسانان پیوسته در معرض حوادث و آزار جسمی یا خطرات روحی، چون فریب و وسوسه شیطان و نفس اماره و سقوط

ظاهری و باطنی قرار دارند.

پروردگار با عظمت ما گروه از ملائک را مأمور و موظف حفظ، مراقبت و نگهداری انسانها قرار داده است طوری که در سوره مبارکه رعد آیه 17 میفرماید: « از فرشتگان محافظینی به نام (معقبات) تعقیب کنندگان) پیوسته از جلو و پشت سر و در اطراف او، به حفاظت و مراقبت وی می پردازند.»

هكذا برای هر انسان یک فرشته خاصی برای نگهداری توفیق گردیده است. طوری که در سوره طارق آیه 4 میخوانیم: « و نیست انسانی مگر بر او نگهداری است، این نگهبان حفاظت از جان و روح او و قرار دادنش در مسیر حق و هم چنین حراست از جسم او را در مقابل خطرات به عهده دارند.»

دریافت اعمال نامه بدست راست:

یکی از بزرگترین شرف که دست از آن برخوردار است، این است که شرف نوشتن را پروردگار با عظمت با دست اعطا نموده، همانطوریکه شرف نطق را بزبان هدیه داده است.

پروردگار با عظمت ما طوری که در فوق بدان اشاره نمودیم، ملائکه بی را مأمور گردانیده که مصروف نوشتن اعمال نامه خلق است و بر آنها نگهداری می کنند. الله تعالی می فرماید: « وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ * كِرَامًا كَاتِبِينَ * يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ » (انفطار 10-12).

یعنی: «البته و یقیناً نگهبانها برای مراقبت احوال و اعمال شما مأمور اند، ملائکه هایی بزرگوارند که اعمال بندگان را می نویسند، شما هر چه کنید همه را می دانند.»
و می فرماید: «إِذْ يَتَلَقَى الْمُتَلَقِيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ * مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ» (ق 17-18).

یعنی: « دو ملائکه گفتار و کردار شخص را دریافت می دارند و آن را ثبت می کنند، یکی از دست راست و دیگری از دست چپ نشسته و همنشین او هستند، هر کلمه بی که بر زبان براند (از خیر و شر) آن را می نویسند و مراقب و حاضر حال اویند.»

امام جلیل القدر و تابعی مشهور مجاهد بن جبر (متوفی سال 104 هـ) در تفسیر این آیه متبرکه می فرماید: ملائکه بی در راست و ملائکه بی در چپ قرار دارد اما آنکه در راست است خیر و دیگری که در چپ قرار دارد شر و بدی را می نویسد.

پس انسان باید فرشتگان را که اعمال او را می نویسند در نظر داشته باشد، و پرهیزند از سخن یا کاری که پروردگار جهانیان از آن خشنود نباشد.

فضیلت تشهد در نماز هم با دست راست است:

فضیلت دیگری که در نماز برای دست راست داده شده است، فضیلت تشهد است: رسول الله صلی الله علیه وسلم در خواندن تشهد، در نماز کف دست چپ را باز میگذاشت، ولی انگشتان کف دست راست را گره مینمود و با انگشت شهادت، (دست راست) اشاره میکرد و ضمناً به آن مینگریست (روایت مسلم).

به هنگام اشاره، انگشت شصت را روی انگشت وسط میگذاشت (روایت مسلم).

و گاهی آن را به صورت حلقه درمیآورد (روایت ابوداود و نسائی).

و انگشت شهادت را بلند میکرد و آن را به حرکت درمیآورد و دعا مینمود (روایت ابوداود و نسائی).

رسول الله صلی الله علیه وسلم میفرمود: « لهی أشدّ علی الشیطان من الحديد. یعنی: السبابة» (روایت احمد و بزار).

(این اشاره با انگشت، بر شیطان، از آهن، کارآمدتر است).

رسول الله صلی الله علیه وسلم در هر تشهد (اول و آخر) اشاره مینمود (روایت نسائی و بیهقی).

فضیلت دست راست و سمت راست در اسلام

راویان مینویسند یک بار پیامبر صلی الله علیه وسلم متوجه مردی شد که در تشهد، با دو انگشت اشاره میکرد، به ایشان فرمود: «أَحَدٌ (أَحَدٌ)» (با یکی، با یکی) و به سبابه خویش اشاره نمود (روایت نسائی).

ذکر تسبیح و اذکار هم باید بدست راست است :

از سنت عملی و از احادیث متعددی از جمله در حدیثی ابوداود بوضاحت تام معلوم میشود که: عادت مبارک پیامبر صلی الله علیه وسلم این بود که بعد از ختم نماز، اذکار و تسبیحات را به بند های دست راست خویش می شمارید.

و این هم فضیلت است که در شریعت برای دست راست اعطا گردیده است، و در هیچ روایت نیامده است که پیامبر صلی الله علیه وسلم با دست چپ شماریدن تسبیحات و اذکار را بعمل آورده باشد . در حدیثی که از: حضرت بی بی عایشه روایت است آمده است که:

پیامبر صلی الله علیه وسلم از دست چپ در استنجا استفاده بعمل آورده است ، و هیچ وقت از بند های دست چپ خویش برای تسبیحات و شماریدن اذکار استفاده نه نموده است .

همچنان در حدیثی که حضرت یا سیراه رضی الله عنها روایت نموده آمده است که : پیامبر صلی الله علیه وسلم بر زنها امر فرموده است که تسبیحات نماز را به بند های دست بشمارند ، چرا که در روز قیامت آن انگشتان به صحبت می آغازند و از آنان پرسیده خواهد شد.

همچنان در حدیثی عبدالله بن عمرو در باره شیوهی تسبیح گفتن رسول الله صلی الله علیه وسلم آمده است : «رَأَيْتُ النَّبِيَّ ص يَعْقُدُ التَّسْبِيحَ بِيَمِينِهِ» . (ابوداود با لفظ همین لفظ 81/2، و الترمذی 521/5، و: صحیح الجامع 271/4 شماره 4865.) (پیامبر صلی الله علیه وسلم را دیدم که تسبیحات خود را با دست راستش می شمرد).

مطابق احادیثی نبوی که در فوق از آن یاد اوری نمودیم ، بهتر است تسبیحات خویش را به بند های انگشتان راست خویش بشماریم ، و این عمل نزدیکتر به ثواب و پیروی از سنت عملی پیامبر صلی الله علیه وسلم میباشد.

گذاشتن دست راست بر چپ در نماز :

فضیلت دیگری که برای دست راست بر چپ داده شده است اینست ، که نمازگزار دست راست خویش در قیام در نماز بر پشت دست چپ میگذارد ، طوریکه این فضیلت و طریقه سنت عملی پیامبر صلی الله علیه وسلم در حدیثی که از وائل بن حجر رضی الله عنه روایت گردیده است به تفصیل چنین بیان گردیده است : « وَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى الْيُسْرَى » دست راستش را بر دست چپ می نهاد (مسلم و ابوداود).

و پیامبر صلی الله علیه وسلم می فرمود: «إِنَّا مَعْشَرَ الْأَنْبِيَاءِ أُمِرْنَا بِتَعْجِيلِ فِطْرِنَا، وَتَأْخِيرِ سُحُورِنَا، وَأَنْ نَضَعَ أَيْمَانِنَا عَلَى شِمَائِلِنَا فِي الصَّلَاةِ» . « ما انبیاء به شتاب در افطار و تأخیر در سحری و نهادن دست راست بر دست چپ در نماز امر شده ایم .» ابن حبان و ضیاء با سند صحیحی آن را آورده اند.

همچنان در حدیثی دیگری از وائل بن حجر رضی الله عنه روایت است که گفت : «صلیت مع رسول الله صلی الله علیه وسلم و وضع یده الیمنی علی یده الیسری علی صدره» . ابن خزیمه (479).

یعنی: « با پیامبر صلی الله علیه وسلم نماز خواندم ، (دیدم) دست راستش را بر روی دست چپش، روی سینه اش قرار داد .» پیامبر صلی الله علیه وسلم نه تنها خودش دست راستش را بر پشت

دست چپ خویش در حال قیام می گذاشت ، بلکه به اصحاب نیز در مورد هدایت می فرمود که چنین عمل را انجام دهند . چنانکه در حدیثی از سهل بن سعد رضی الله عنه روایت است که : « كَانِ

النَّاسُ يُؤْمَرُونَ أَنْ يَضَعَ الرَّجُلُ الْيَدَ الْيُمْنَى عَلَى ذِرَاعِهِ الْيُسْرَى فِي الصَّلَاةِ» . یعنی: « مردم دستور

داده می شدند که در نماز، دست راست خود را روی ساعد چپ شان بگذارند.» «الموطأ» (174/1) و بخاری (740).

آداب تف انداختن در وقت نماز به سمت چپ است:

در تعلیمات دین مقدس اسلام از انداختن لهاب دهان در وقت نماز در صورت ضرورت بطرف راست بخاطر احترام به فرشته توظیف شده در سمت راست منع بعمل آمده است. هدایت شرع همین است که نمازگزار در صورت ضرورت لهاب دهن خویش را باید بطرف چپ خود تف نماید نه در طرف راست خویش.

چون حکم و هدایت پیامبر صلی الله علیه وسلم همین است: «آیا یکی از شما راضی می شود که در صورت او تف بیاندازد؟ هرگاه یکی از شما (برای نماز خواندن) در جهت قبله ایستاد رو به خدای خود ایستاده است و فرشته در طرف راست اوست، پس در طرف راست خود تف نیاندازد. و در جهت قبله نیز تف نیاندازد.

بنآ یا به طرف چپ تف بیاندازد، یا زیر پاهای خود بیاندازد. و اگر نتوانست تف را نگه دارد، این کار را بکند. یعنی در لباس خودش بیاندازد. (صحیح الجامع (2661). در این حدیث با صراحت در می یابیم که از تف کردن به سمت راست و به سمت قبله ممانعت بعمل آمده است و فضیلت سمت راست را مانند سمت قبله محترم شمرده است.

فضیلت ایستادن در سمت راست در نماز جماعت:

یکی دیگر از فضایل سمت راست ایستادن نماز گزار در سمت راست امام در نماز جماعت است. در اصول نماز جماعت، بخصوص در نماز جماعت دونفری آمده است که مقتدی، باید در سمت راست امام و شانه به شانه امام ایستاده شود.

در حدیث از ابن عباس (رضی الله عنه) در مورد فضیلت خواندن نماز بطرف راست میخوانم: «بت فی بیت خالتي میمونه فصلی رسول الله صلی الله علیه وسلم العشاء، ثم جاء فصلی أربع رکعات، ثم نام، ثم قام فجئت ففتمت عن يساره فعلنی عن يمينه» (شبی در خانه خاله ام میمونه ماندم، پیامبر صلی الله علیه وسلم بعد از خواندن نماز عشاء (به خانه) آمد و چهار رکعت نماز خواند؛ و خوابید سپس نیمه شب بلند شد و به نماز ایستاد، من آمدم و سمت چپش ایستادم، پیامبر مرا در سمت راست خود قرار داد) (بخاری (697).

همچنان در حدیثی از براء بن عازب روایت است: وقتی که پشت سر پیامبر صلی الله علیه وسلم نماز می خواندیم، دوست داشتیم در سمت راست او ایستاده شوم، چون بعد از سلام رو به ما می کرد، (براء) گوید: از او شنیدم که می فرمود: «رب قتی عذابک یوم تبعث عبادک» (پروردگارا، روزی که بندگانت را زنده می کنی مرا از عذابت محفوظ بفرما) (مسلم (709)

و فقها گفته اند که سمت راست امام افضلتر از سمت چپ اوست. ولی در صورتیکه سمت راست دورتر از امام باشد در آن صورت سمت چپ اگر به امام نزدیکتر باشد افضلتر میباشد. هدف اساسی در همه ای احادیثی پیامبر صلی الله علیه وسلم در این بابت همین است که، نمازگزار در صورتیکه ممکن باشد کوشش کند که به امام نزدیک باشد و کسی که هم در صف اول و هم در سمت راستی که نزدیک امام است، فضل بیشتری کسب می کند.

صرف طعام با دست چپ:

در مورد صرف طعام که با کدام دست تناول گردد، (با دست راست و یا چپ) نه تنها در شرع اسلامی نه بلکه در فرهنگ بسیاری از کشورهای جهان این عقیده وجود دارد که فضیلت دست راست بر دست چپ در تناول غذا را نشان میدهد.

در کشور چین دست راست با « دست غذا خوردن » معروف میباشد ، طوریکه همین اعتقادات تا یک اندازه در بین هندوئیسم نیز رایج میباشد .

در میان کشمیری ها معروف و مشهور است که وظیفه دست چپ برای شستن خود پس از رفع قضای حاجت است . بناً نباید با دست چپ غذا خورد ، حتا اگر شخصی دست راستش را در حادثه ای از دست داده باشد ، نباید با دست چپ غذا بخورد، چرا که عضو بد بدن است و اساساً جهت کارهای ناپاک آفریده شده است .

در مورد خوردن و صرف کردن طعام با دست چپ، هدایت پیامبر اسلام محمد صلی الله علیه و سلم همین است که غذا نباید با دست چپ خورده شود: « لَا تَأْكُلُوا بِالشِّمَالِ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْكُلُ وَيَشْرَبُ بِشِمَالِهِ » (روایت مسلم) (با دست چپ غذا نخورید، زیرا شیطان با دست چپ غذا می خورد).
و میفرماید: « لَا يَأْكُلَنَّ أَحَدُكُمْ بِشِمَالِهِ، وَلَا يَشْرَبَنَّ بِهَا. فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِشِمَالِهِ وَيَشْرَبُ بِهَا » (روایت مسلم) (هیچکدام شما بدست چپ خویش غذا نخورد و نیاشامد، زیرا شیطان بدست چپ خود خورد و نوش می کند).

همچنان در حدیثی که از ابی مسلم رضی الله عنه روایت گردیده است آمده است: « أَنْ رَجُلًا أَكَلَ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشِمَالِهِ فَقَالَ: « كُلْ بِيَمِينِكَ » قَالَ: لَا أَسْتَطِيعُ. قَالَ: « لَا اسْتَطَعْتَ مَا مَنَعَهُ إِلَّا الْكِبْرُ فَمَا رَفَعَهَا إِلَيَّ فِيهِ. » (روایت مسلم) (شخصی نزد رسول الله صلی الله علیه و سلم بدست چپ غذا می خورد، آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود: بدست راست بخور. گفت: نمی توانم. فرمود: نتوانی. چیزی بجز کبر او را از اطاعت باز نداشت. و وی بعد از آن نتوانست چیزی را بدهن خویش بلند کند. یعنی دستش بقدرت خداوند فلج شد).

احادیثی که در فوق تذکر رفت دلالت همه آن بر استحباب خوردن و نوشیدن با دست راست دلالت دارند و استعمال دست چپ برای کسی که عذری ندارد مکروه است.

و لذا علما خوردن و نوشیدن با دست راست را جزو آداب دانسته نه جزو واجبات، و این رای امامان اربعه: امام صاحب ابو حنفیه، امام مالک، امام شافعی و امام حنبل نیز میباشد. ولی برخی از علما خوردن و نوشیدن را با دست چپ برای غیر معذور حرام می دانند. و در این رای ابن حزم و ابن عبد البر و تقی الدین سبکی رحمهما الله شامل اند.

ولی ملاحظه مینمایم که: جمهوری از علما آنرا حرام نمی دانند هرچند می توان گفت که با دست چپ خوردن مکروه است.

همچنان تعدادی از علماء در صورت ضرورت خوردن غذا با هر دو دست را جواز دانسته اند، و اگر شخصی با هر دو دست غذا صرف نماید، نباید بر آنان خورده گرفت، زیرا احادیثی وجود دارند که هرچند به این مسئله تصریح ندارد که پیامبر صلی الله علیه و سلم همزمان با دو دست غذا خورده باشد، ولی می توان از دلالت حدیث چنین برداشت نمود که پیامبر اسلام همزمان از هر دو دست برای خوردن یا نوشیدن استفاده بعمل آورده است.

از جمله در حدیثی از ابن عباس رضی الله عنهما آمده است: « أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَرِبَ مِنْ زَمْزَمَ مِنْ دَلْوٍ مِنْهَا وَهُوَ قَائِمٌ. » رواه البخاری (1556) و مسلم (2027).

ابن عباس رضی الله عنهما روایت می کند که پیامبر صلی الله علیه و سلم از آب زمزم با دلو (سطل) چاه آن، نوشید در حالیکه ایشان ایستاده بودند. و این امر می تواند چنین تداعی نمود که برداشتن آب با سطل با یک دست نبوده و احتمالاً با دو دست خویش آبر برداشته و سپس نوشیده اند. پیامبر صلی الله علیه و سلم از غذا خوردن و آشامیدن با دست چپ نهی کرده و انجام این کارها را با دست راست امر کرده است.

پیامبر صلی الله علیه و سلم می فرماید: « يَا غُلَامُ سَمِّ اللَّهَ وَكُلْ بِيَمِينِكَ وَكُلْ مِمَّا يَلِيكَ » (ای پسر! بسم الله بگو و با دست راست بخور و از جلوی خودت بخور). بخاری 5376 - مسلم 2022.
و می فرماید: « إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَأْكُلْ بِيَمِينِهِ، وَإِذَا شَرِبَ فَلْيَشْرَبْ بِيَمِينِهِ؛ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِشِمَالِهِ وَيَشْرَبُ بِشِمَالِهِ » (هر گاه انسان غذا می خورد با دست راست میل کند و هر گاه آب می نوشد؛ بادست راست بنوشد چرا که شیطان با چپ می خورد و می نوشد).

ممنوعیت استنجاء با دست راست :

در شرع اسلامی مسلمانان از استنجاء کردن با دست راست منع گردیده است ، وحتی زیاتر از علماء آنرا عمل ناروا و مکروه دانسته است، در تعلیمات اسلامی بوضاحت تام به مسلمانان تاکید گردیده است که : نباید شرمگاه خویش را با دست راست مسح کرد ، این عمل خلاف عمل سنت پیامبر صلی الله علیه وسلم دانسته شده است .

این حکم اسلامی در حدیثی پیامبر صلی الله علیه وسلم بوضاحت تام چنین بیان گردیده است : « لَا يَمَسُّنَّ أَحَدُكُمْ ذَكَرَهُ بِيَمِينِهِ وَهُوَ يَبُولُ، وَلَا يَتَمَسَّحُ مِنَ الْخَلَاءِ بِيَمِينِهِ » (متفق علیه). «موقع قضای حاجت شرمگاه خود را با دست راست نگیرید و آنرا با دست راست خود پاک نکنید، یعنی با دست راست استنجا نگیرید».

مقدم داشتن راست بر چپ در وضوء :

(تیامن در وضوء) یعنی مقدم داشتن راست بر چپ ، از جمله سنت های پیامبر صلی الله علیه وسلم در وضوء میباشد ، تیامن در وضوء آن است که : دست راست و پای راست را باید قبل از دست چپ و پای چپ شست.

این حکم در حدیثی که از حضرت عایشه رضی الله عنها روایت گردیده است آمده است : « كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يحب التيامن في تنعله وترجله وطهوره، وفي شأنه كله » (پیامبر صلی الله علیه و سلم همواره ابتدا کردن به طرف راست را دوست می داشت چه در پوشیدن بوت، و چه در شانه کردن مویش، چه در وضوء و غسل و چه در سایر کارهایش). این حدیث متفق علیه است.

همچنان در حدیثی از ابوهریره رضی الله عنه نقل شده است که پیامبر صلی الله علیه و سلم فرمود: « إذا لبستم وإذا توضأتم فأبدءوا بأيمانكم » (هر زمانیکه خواستید که لباس بپوشید و وضوء بگیرید از طرف راست شروع کنید). احمد و ابوداود و ترمذی و نسائی آنرا روایت کرده اند.

شستن پا در وضوء با دست چپ :

در مورد اینکه شستشوی پای ها در وضوء بکدام دست صورت گیرد ، حدیثی صحیح در مورد کیفیت وضوی پیامبر صلی الله علیه وسلم در این مورد اشاره نشده ولی برخی از کتب مشهور فقهی از جمله : کتاب « الفواکه الدوانی » در مذهب مالکی و ابن عابدین حنفی در کتاب « الدر المختار » و کتاب « تحفة المحتاج فی شرح المنهاج » در مذهب امام شافعی آمده است که : شستن هر دو پا با دست چپ مستحب میباشد ، البته با دست راست آب را بر روی پاها پاشیده و با دست چپ پا را شسته و به آرامی می مالید. و این هم از جمله تکریم راست است. همچنین مستحب است که در هنگام استفاده از خفین (جوراب چرمی) و مسح بر آنها، بطور همزمان با دست راست خف پای راست را، و با دست چپ خف پای چپ را مسح کرد.

چرا که در حدیثی از مغیره بن شعبه رضی الله عنه روایت است : « كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَتَوَضَّأَ فَأَهْوَيْتُ لِأَنْزِعَ خُفَّيْهِ فَقَالَ: «دَعَهُمَا فَإِنِّي أَدْخَلْتُهُمَا طَاهِرَتَيْنِ» فَمَسَّحَ عَلَيْهِمَا. متفق علیه.

یعنی: همراه پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم بودم که وضوء گرفت، پس خواستم که موزه هایش را بیرون بیاورم، فرمود: « آنها را بیرون نکن که پس از داشتن وضوء، آنها را پوشیده ام ، و سپس بر آنها مسح کشید.

مغیره بن شعبه گفت: (پیامبر صلی الله علیه وسلم) « بر آندو مسح نمود » و نگفت: « مسح را از خف پای راست شروع کرد » بلکه گفت که پیامبر صلی الله علیه وسلم بر آندو (خف) مسح نمود. پس ظاهر سنت نبوی چنین است همزمان بر آنها مسح کردند، همانگونه که در یک لحظه دو گوش مسح می شوند.

ذبح با دست راست:

رهنمود و هدایت دین مقدس اسلام در مورد ذبح حیوان همین است که: حیوانات به ترتیبی ذبح گردد که در وقت ذبح ازار و اذیت نبینند. طوریکه پیامبر بزرگوار اسلام در حدیثی متبرکه در توضیح این حکم میفرماید:

« إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا الْقِتْلَةَ وَإِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوا الذَّبْحَ وَلْيُجِدْ أَعْدَاكُمْ شَفْرَتَهُ وَلْيُرْخَ ذَبِيحَتَهُ » (مسلم (1955). یعنی: «همانا خداوند خوبی کردن را بر هر چیز فرض کرده است، لذا هرگاه کشتید به بهترین روش بکشید، و هرگاه ذبح کردید به بهترین روش ذبح کنید، و باید یکی از شما (قبل از ذبح) کاردش را تیز کند، و حیوان (و ذبیحه) اش را راحت بگرداند».

در کتاب دائرة المعارف فقهی آمده است:

«فقهاء اتفاق نظر دارند که نیک کردن حیوان بگونه ای که منجر به راحت شدن حیوان مذبح شود مستحب است، به اندازه ای که توانایی دارد (و برایش مقدور است) » « الموسوعة الفقهية » (221/10).

علماء میفرمایند: از جمله مواردی که بعنوان ذبح نیک محسوب می شود آن است که: ذابح حیوان را بعد از ذبح رها کند تا دست و پا زند و زودتر راحت شود.

شیخ ابن عثیمین می گوید: «.. هرگاه حیوان بقصد ذبح خوابانده شد، ذابح پایش را بر گردن او بگذارد - یعنی بر اطراف گردن، و اگر با دست راست ذبح می کند پس با دست چپ سر وی را بگیرد، سپس با ذکر بسم الله با قوت و سرعت شروع به بریدن کند، و مری و حلقوم (و دو رگ خونی اطراف آنرا) قطع نماید، و پاهایش را رها کند و نبندد تا آنرا به آزادی تکان دهد و موجب شود خون بیشتری (با فشار) بیرون آید.

در مورد اینکه ذبح حیوانات بکدام دست باید صورت گیرد، علماء میفرمایند اگر کسی چپ دست باشد میتواند ذبح را بدست چپ انجام دهد و در این بابت مشکلی و ممانعتی در شرع وجود ندارد. ولی علماء طی فتاوی خویش نگاشته اند:

ذبح با دست چپ جواز داشت ولی اگر ذبح با دست راست ممکن باشد و صورت گیرد بهتر است».

(فتاوی اللجنة الدائمة (22/ 474-475).

شیخ ابن عثیمین در مورد ذبح با دست چپ مینویسد: هرگاه شخصی بخواهد (با دست چپ) گوسفندی را ذبح کند؛ ابتدا آن را بر پهلوئی راست بخواباند تا بتواند با دست چپ آنرا ذبح نماید، این کار برای ذبح حیوان بهتر و راحت تر است. ولی اگر گوسفند را بر پهلوئی چپ بخواباند در حالیکه نمی تواند با دست راست ذبح کند، اینکار موجب مشقت بر خود او و بر حیوان هم خواهد شد..» « فتاوی نور علی الدرب » (175/11).

نوشتن با دست چپ:

در مورد اینکه نوشتن با کدام دست صورت گیرد، (دست راست و یا چپ) ایا میتوان در نوشتن از دست چپ کمک خواست!

عالم جلیل القدر شیخ ابن عثیمین در این مورد میفرماید:

« بلی، اگر نمی تواند بخوبی از دست راست استفاده کند می تواند از دست چپ خود برای نوشتن

استفاده کند، به دلیل فرموده الله تبارک و تعالی :
 « لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ». یعنی : خداوند هیچ نفسی را جز به اندازه توانایش مکلف نمی گرداند. و فرمود : « فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ ». یعنی : « پس تا انداز ای که توانید دارید تقوای الهی پیشه کنید ».

پوشیدن انگشتر در دست راست:

قبل از همه باید گفت که پوشیدن انگشتر غیر طلائی برای مردان عمل استحبابی نبوده طوریکه تعداد از مسلمانان بر مستحب بودن آن حکم میکنند . بلکه پوشیدن انگشتر برای مرد مباح میباشد و در نهایت مطاف جایز میباشد .

مورخین در مورد تاریخچه مهر انگشتری پیامبر صلی علیه وسلم مینویسند :
 ملت غیر عرب هیچ نامه ای را مادامیکه بر آن مهر نمی بود نمی خوانند، طوریکه در حدیثی از انس بن مالک رضی الله عنه روایت است که : « كَتَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كِتَابًا أَوْ أَرَادَ أَنْ يَكْتُبَ فَقِيلَ لَهُ إِنَّهُمْ لَا يَفْرَعُونَ كِتَابًا إِلَّا مَخْتُومًا، فَاتَّخَذَ خَاتَمًا مِنْ فِضَّةٍ، نَفْسُهُ: مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ كَاتِبِي أَنْظِرْ أَلِيَّ بِيَاضِهِ فِي يَدِهِ. (بخاری: 65)
 یعنی: پیامبر صلی الله علیه وسلم نامه ای نوشت یا میخواست نامه ای بنویسد. به ایشان اطلاع دادند که آنها (روم) نامه ی بدون مهر را نمی خوانند.
 پس ایشان هم برای خود انگشتری از نقره ساخت که جمله (محمد رسول الله) بر روی آن حک شده بود. حضرت انس می افزاید : گویا هم اکنون سفیدی و درخشندگی آن انگشتر را در دست (مبارک) رسول خدا صلی الله علیه و سلم مشاهده می نمایم.
 بنابراین پیامبر صلی الله علیه وسلم تا آنزمان در فکر انگشتر نبود تا بگوییم که پوشیدن انگشتر تبعیت از سنت فعلی پیامبر صلی الله علیه وسلم است، بلکه از این حدیث چنین برداشت می شود که استفاده از انگشتر غیر طلا از جمله انگشتر نقره یا آهنی یا هر جنس دیگری برای مردها بدون اشکال و مباح است.

از شیخ الاسلام ابن تیمیه در مجموع الفتاوی (25 / 63 - 65) در مورد پوشیدن انگشتر نقره برای مردها روایت ذیل منقول است : «انگشتر نقره به اتفاق انمه ی اربعه مباح است، چرا که از پیامبر صلی الله علیه وسلم ثابت شده که ایشان انگشتری از نقره را استفاده می کردند، و اصحاب ایشان هم از همان جنس استفاده می کردند، بر خلاف انگشتر طلا که به اتفاق انمه اربعه (برای مردها) حرام است، چرا که ثابت شده که پیامبر صلی الله علیه وسلم از آن نهی کرده اند... ولی پوشیدن انگشتر نقره چون هیچ لفظ عامی مبنی بر تحریم آن وجود ندارد؛ بنابراین برای احدی جایز نیست که بدون اقامه ی دلیل شرعی حکم بر حرام بودن آن دهد؛ چرا که سنت (احادیث) بر مباح بودن انگشتر نقره وارد شده اند و این دلیلی بر مباح بودن آن است...».

تعیین انگشت برای پوشیدن انگشتر:

در تعلیمات اسلامی آمده است: اگر کسی خواست تا انگشتر در دست کند، سنت آن است که آنرا در انگشت خنصر (انگشت کوچک) خویش قرار دهد.
 امام نووی رحمه الله می گوید: « مسلمانان (تمام مذاهب) اجماع دارند که سنت این است که مردها انگشتر را در انگشت کوچک بگذارند، اما زنان می توانند در تمامی انگشتهای خویش قرار دهند». شرح النووی علی مسلم، وعون المعبود 286/11 .
 ولی اینکه مردها انگشتر را در دست راست بپوشند و یا در دست چپ علما در بین خود اختلاف رای دارند؛ علمای مذهب حنفی، مالکی و مذهب حنبلی می گویند در دست چپ سنت است، ولی علمای مذهب شافعی بدین مساله تاکید مینمایند که پوشیدن انگشتر در دست راست از جمله سنت پیامبر صلی الله علیه وسلم است.

و هر دو دسته از علماء برای اثبات ادعای خویش به احادیث صحیحی استناد می کنند، ولی هستند علمای که معتقد اند که : مرد ها میتوانند در صورتیکه خواسته باشند ، انگشتر را در دست راست و چپ خویش بپوشند که از آن جمله میتوان از عالم شهیر و معروف جهان اسلام (شیخ ابن عثیمین نام) برد، نظریات ابن عثیمین در مورد پوشیدن انگشتر برای مردها را میتوان در کتاب (شرح ممتع) مورد مطالعه قرار داد .

ولی بادر نظر داشت، ارای هر سه کتگوری از علماء ، علمای مذهب امام شافعی بر فضیلت دست راست در پوشیدن انگشتر برای مرد، حکم مینمایند .

پوشیدن چپه نامزادی:

رسم معمول در کشوری ما طوری است که چپه نامزادی را در اول نامزادی در دست راست و بعد از ازدواج آنر در دست چپ خود انتقال میدهند: از اینکه این رسم و عادت چگونه در بین کشور ما رواج یافته ، مگر گفته میتوان که : فهم علمای اسلامی همین است که : این عمل از جمله رسم های قدیمی که : از مسیحیان برای مسلمانان به میراث و انتقال یافته است .

یکی از دلایلی که برای انتقال چپه نامزادی از دست راست به چپ در وقت عروسی بیان داشته اند اینست که در دست چپ یک رگ خونی که مستقیم به قلب وصل می یابد . (برای کسب اطلاع بیشتر به کتاب «آداب الزفاف»، ص 123، تالیف شیخ آلبانی مراجعه شود).

چیزی که جای تأسف است (این است که) عدۀ از ما به این رسم اشتباه که هیچ پایه و بنیاد اسلامی ندارد پا پند هستیم، و همان طور که قبلاً گفتیم این امر از اصلی ترین اعتقادات باطله نصاری می باشد.

ممکن است تعدادی از مردم بگویند:

منظور ما در این مورد پیروی از این اعتقادات باطل نیست - العیاذ بالله و فقط یک عادت اجتماعی است نه بیشتر.

در جواب شان باید بگویم که :

آیا در کتاب و سنت چیزی که مشروعیت استفاده از حلقه را تعیین کرده باشد، وجود دارد؟ آیا زنان پیامبر صلی الله علیه وسلم و دختران ایشان و زنان صحابه رضوان الله تعالی علیهن اجمعین، این کار را انجام داده اند؟

وقتی که این عادت اجتماعی پایه شرعی ندارد ، پس در حقیقت برگرفته از آداب و رسوم غیر مسلمانان می باشد.

در این صورت صحیح نیست که به ما نسبت داده شود، و برای ما جایز نیست که از آن پیروی کنیم. زیرا پیامبر صلی الله علیه وسلم می فرماید: « من تشبه بقوم فهو منهم»، «کسی که از گروهی تقلید کرد از جمله آنهاست»، و همچنین پیامبر - علیه الصلاه والسلام - فرمودند: « لیس منا من تشبه بغيرنا، لا تشبهوا باليهود ولا بالنصارى... » ، « کسی که از غیر از ما (مسلمانان) تقلید می کند از ما نیست، از یهود و نصاری تقلید نکنید».

تقسیم آب از سمت راست:

در حدیثی از سهل بن سعد رضی الله عنه روایت است که :

در یکی از روز ها برای رسول الله صلی الله علیه وسلم آشامیدنی را آوردند تا آنحضرت از آن بنوشد، در حالیکه در جانب راست شان طفلی و در جانب چپ شان بزرگسالانی وجود داشتند. پس به کودک فرمود: آیا به من اجازه می دهی که به اینها بدهم؟

کودک گفت: نه به خدا قسم، هیچکس را به حصه ام از شما بر نمی گزینم، و سپس رسول الله صلی الله علیه وسلم آن را در دست او گذاشت.

در این حدیث مشاهده مینمایم که روزی پیامبر صلی الله علیه وسلم و یارانش گرد هم نشسته

بودند و بطرف راست شان طفل قرار داشت و در دست چپ پیامبر صلی الله علیه و سلم اشراف و بزرگان قریش نشسته بودند مانند ابوبکر، عمر، عثمان، و غیره رضی الله عنهم، و آب را آوردند و از آنجایی که سنت هست معمولاً هر چیزی را از دست راست شروع کرد، لذا پیامبر صلی الله علیه و سلم از آنجاییکه این موضوع را رعایت کند و در عین حال بزرگان قریش را نیز نرنجانند و احترامی برای آنها قائل شود لذا ابتدا از طرف راست خودش که طفل نشسته بود اجازه خواست که آیا میتواند آب را از طرف چپ خودش که بزرگان قریش نشسته اند شروع کند و بگرداند؟ آن کودک که نمیخواست برکت نوشیدن پیامبر صلی الله علیه و سلم از آن آب را از دست بدهد . گفت که هرگز اجازه نمیدهم که نصیبم را از دست بدهم ! پس پیامبر صلی الله علیه و سلم ابتدا آب را بدست این پسر داد و سپس آنرا به اطرافیان چپ خودش تحویل داد. مسئله اینجاست که چطور این کودک راضی نشد این فضل را از دست بدهد و برای خودش توجیه نکرد که اگر من این را انجام دهم ممکن است پیامبر صلی الله علیه و سلم و یا بزرگان قریش را برنجانم، بلکه بدون هیچ پروایی این فضیلت را از دست نداد ، زیرا آنها در کار خیر از یکدیگر سبقت میگرفتند، پس ما نیز بایست بر همین منوال عمل کنیم و از یکدیگر در کارهای خیر سبقت بگیریم.

داخل شده به مسجد به پای راست است!

در اسلام به نمازگزان به صورت استحبایی توصیه شده که هنگام ورود به مسجد با پای راست وارد شوید و هنگام خروج با پای چپ خارج شوید.

از آن جا که همه احکام اسلام دارای حکمت یا حکمت هایی هستند، طوریکه دربدو بحث متذکر شدیم حکمت همه آنها برای ما روشن نیست ، این امر مستحبی نیز حکمتی دارد که می تواند جنبه های مختلفی داشته باشد، از جمله آن حکمت ها می تواند رعایت امور صحی باشد؛ چرا که دانشمندان علم پزشکی یک اصل ثابت شده ای دارند که همه انسان ها هنگام سکتته کردن اگر وزن بدن شان روی پای راست باشد، به جلو می افتند و اگر وزن بدن شان روی پای چپ باشد به عقب می افتند.

بنابراین وقتیکه شخصی با پای راست وارد مسجد می شود، اگر در همان حال سکتته کند، به جلو یعنی داخل مسجد می افتد که جمله بهترین مکان ها در اسلام میباشد ، همچنین هنگام خارج شدن از مسجد اگر با پای چپ بیرون رود در صورت سکتته کردن، چون سنگینی بدن او روی پای چپ است به پشت یعنی داخل مسجد می افتد، در نتیجه بر اساس دلیل علمی یاد شده این حکم استحبایی برای همه به طور مساوی است و برای افراد چپ پا یا راست پا فرقی ندارد، البته ممکن است هر یک از احکام اسلام دلیل های مختلفی داشته باشد که علم بشری به دلیل نقصانش هنوز نتوانسته است به تمام زوایای آن دست پیدا کند.

در اسلام به صورت استحبایی توصیه شده که هنگام ورود به تشناب « توالت » با پای چپ وارد شوید و هنگام خروج با پای راست خارج شوید.

استحباب ورود به تشناب با پای چپ نیز خالی از حکمت و مصلحت نیست، اما باید اعتراف کرد که علم ما نتوانسته است به همه آن حکمت ها برسد.

ولی در رابطه با ورود به مسجد این حکم استحبایی بر عکس است، یعنی با پای راست وارد مسجد شدن و با پای چپ خارج شدن مستحب است.

خلاصه اینکه:

شارع حکیم چنین مقرر کرده که راست بر چپ مقدم باشد، و به آن شرافت و تکریم بخشیده است، و سنت پیامبر صلی الله علیه و سلم نیز بر آن بوده که همیشه راست را بر چپ در اعمال محترم پیش می انداخت.

ما مسلمانان تابع سنت پیامبرمان صلی الله علیه وسلم هستیم، و خداوند متعال نیز به ما چنین می فرماید: « وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا » (سوره حشر آیه 7). یعنی: و آنچه را که رسول خدا برای شما آورده بگیرید (و اجرا کنید)، و از آنچه نهی کرده، خودداری نمایید.

حکمت های تقدّم راست بر چپ:

- 1- پیش انداختن راست بر چپ برای اقتداء به سنت آنحضرت صلی الله علیه وسلم است .
- 2- جلو انداختن راست مخالفت با شیطان است، زیرا او چپ را بر راست پیش می اندازد.
- 3- پیش انداختن راست موجب اکرام دست راست بر چپ است.
- 4- پیش انداختن راست یعنی رعایت ادب با مردم، مثلاً با دستی که با آن استنجاء شده (یعنی دست چپ) با مردم مصافحه و احوالپرسی نمی شود و قابل توجه و دقت است که با دست چپ چیزی از آنها گرفته یا داده نمی شود.
- 5- پیش انداختن راست بر چپ؛ تفائل و امیدوار ساختن است بر آنکه الله متعال ما را جزو اصحاب دست راست قرار دهد.

پایان

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**